

## Plenum

**Fredag 17.5.2024 kl. 13.04—13.26**

### **6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten och vissa andra lagar**

Regeringens proposition RP 39/2024 rd

Utskottets betänkande ShUB 4/2024 rd

*Andra behandlingen*

**Talman Jussi Halla-aho:** Ärende 6 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas. — Debatt, ledamot Zyskowicz, varsågod.

*Debatt*

13.12 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Nyt kun on kyse Kansaneläkelaitosta koskevasta lakimuutoksesta, haluan tässäkin yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että sosiaaliturvaa käytetään myös väärin. Esimerkiksi tehdään pimeätä työtä ja ei makseta siitä veroja, mutta otetaan kyllä vastaan työttömyyskorvausta, asumistukea ja ehkä myös toimeentulotukea. En halua tätä ilmiötä liioitella mutta en myöskään vähätellä, koska tätä ei ole asianmukaisesti koskaan pyritty selvittämään, kuinka suuri osa Kelan jakamista sosiaalietuuksista menee väärin taskuihin. Siitä on kyllä aina tietoa, kuinka monta keissiä Kela on saanut paljastettua, mutta eihän kiinnijääneiden määrä tässäkin rikollisuudessa kerro tietystikään koko kuvaa tästä rikollisuudesta. Sehän on selvä.

Sitten kun tätä usein verrataan veropetoksiin, niin haluan sanoa, että mielestäni tässä ei ole joko—tai, vaan sekä—että: meidän pitää puuttua sekä Kelan etuuksien väärinkäyttöön että veropetoksiin ja harmaaseen talouteen. Se on aivan selvä.

Herra puhemies! Jo helmikuun 24. päivä tänä vuonna Kelan pääjohtaja Outi Antila, ja Kelan johtava juristi Teija Hautera kirjoittivat Helsingin Sanomien mielipidesivuille kirjoituksen, joka on otsikoitu näin: ”Laajempi tiedonvaihto ja yhteistyö viranomaisten kesken ehkäisisi Kelan etuuksien väärinkäyttöä”. Nyt jos asianomainen ministeri olisi paikalla, olisin halunnut häneltä kysyä, ja tulen kysymään jossain muussa tilanteessa, että kun näin Kela on itse ilmoittanut julkisesti, että laajempaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä viranomaisten kesken tulisi edistää väärinkäytösten ehkäisemiseksi, niin onko tässä esitettyjen ajatusten mukaisesti ryhdytty toimiin ja ryhdytty lainmuutoksiin, joilla laajempaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä viranomaisten kesken voitaisiin edistää. Toivon, että on ryhdytty, ja sanon, että ellei ole ryhdytty, niin hyvin pian pitäisi ryhtyä. — Kiitos.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

## Punkt i protokollet PR 51/2024 rd

**13.15 Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä Kela-lain uudistus on toivottu. Kela-lainsäädäntö on ollut pitkään uudistustarpeessa, ja oikeastaan lainsäädännöllisiä muutoksia ei ole tehty moneen vaalikauteen. Tämä esitys on sinällään aika stilistinen ja hallinnollinen, ja tämä perustuu parlamentaarisen työryhmän yhteisiin päätöksiin, joita viime kaudella tehtiin. Itse toimin silloin sen puheenjohtajana. Tässä uudistuksessa käytännössä hallituksen roolia vahvistetaan esimerkiksi pääjohtajan valinnassa, ja tällaisia hallinnollisia muutoksia.

Ehkä isoin muutos, mikä tähän myös liittyy, on Kelan tilintarkastukseen, ja nythän tässä esityksessä poistetaan kansanedustajamaallikkotilintarkastajat. Sinällään täytyy sanoa, että tämä esitys ei ole täysin sen parlamentaarisen ryhmän mukainen tällaisenaan, sillä esitimme asiantuntijatyöryhmän pohjalta, että mikäli me poistamme esimerkiksi nämä maallikkotilintarkastajat, sitten VTV:n tarkastusoikeutta laajennettaisiin Kelaan tuloksellisuustarkastuksen osalta. Sitä kautta oltaisiin vahvistettu sitä tarkastuksen roolia ja yhdenmukaistettu muihin valtionhallinnon vastaaviin organisaatioihin. Tämän, mikä sitten menee kohti tätä parlamentaarista ryhmää, hallitus on luvannut tuoda tulevaisuudessa.

Näihin muihin ajankohtaisiin uudistustarpeisiin, joihin osittain myös edustaja Zyskiewicz viittasi, olemme myös Kelan valtuutettuina toivoneet, ja myös ministeriö on viestittänyt, että vielä tämän hallituksen aikana tuodaan eduskuntaan erilaisia lainsäädäntöhankkeita, jotka liittyvät nimenomaan automatisaatioon ja sähköiseen päätöksentekoon ja sen päätöksentekojärjestelmän selkiyttämiseen ja nopeuttamiseen, mutta tietenkin myös turvallisuusasiat huomioiden. Nämä ovat sitä kautta tärkeitä, että myös Kelalle on osoitettu isot säästötavoitteet, ja näiden lisätyökalujen lainsäädännön avulla Kela pystyy myös tehostamaan sitä toimintaa, jolla on varmasti myös merkitystä tähän käyttöön ja sen oikeellisuuteen. Eli kannustaisin kyllä tuomaan jatkossa näitä lakihankkeita eduskuntaan, ja sitä kautta saadaan Kelan roolia eteenpäin.

Tulevaisuuden pohdinnassa varmasti pitää ratkaista, mikä Kelan asema on, että onko se eduskunnan alainen tai tulisiko sen olla ministeriön alainen toimija, ja tämä koko valtiosääntöoikeudellinen asema on sitten isomman pohdinnan kysymys. Mutta ennen kaikkea nämä ovat oikeansuuntaisia askelia.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

**13.18 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskiewicz on ansiokkaasti kyllä tätä harmaan talouden torjunnan asiaa pitänyt yllä eduskunnassa. Hänelle siitä lämmin kiitos. Hän on ollut tällä alueella johdonmukainen ja pitkäaikainen oikeuden puolustaja. Siitä lämmin kiitos.

Olen monesti ihmetellyt tätä samaa asiaa, että meillä tänä päivänä tietokoneiden käyttö niin Kelalla kuin missä tahansa suomalaisissa yrityksissä tai yhteisöissä on todella pitkälle edennyt. Nyt tämä älyteknologia on edennyt, ja tekoäly on tulossa hurjaa vauhtia koko bittimaailmaan meidän kaikkien tueksi ja varmaan jossakin vahingoksikin. Olen monesti miettinyt, että meillähän tämä tietoturva ja tietosuoja on viety niin pitkälle, että esimerkiksi monia vakavia tapauksia olisi voitu estää — vaikka nyt mitä on viime aikoina ollut esillä, kouluampumisia ja monta muuta asiaa — jos purettaisiin hieman tätä, niin että voisivat viranomaiset puuttua näihin epäkohtiin paljon vakavammin ja paljon vahvemmin. Mutta ymmärrän, että tietosuoja ja yksityisyyden suoja on niin tarkka tässä maassa. Sinne pitäisi jonkun viisaan työryhmän ruveta nyt miettimään, millä tavalla näitä torjutaan, koska väli-

## Punkt i protokollet PR 51/2024 rd

neet meillä on ja tiedot meillä on. Kysymys on vain, voiko niitä käyttää. Toivon edustaja Zyskowitzille tässä asiassa voimia ja suurta viisautta, mitä häneltä löytyy, niin että hän jaksaa tällä samalla tiellä. [Ben Zyskowitz: Kiitos!]

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

**13.19 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Jatkan tästä eteenpäin. Zyskowitz teki hyvän avaukseen, ja asia on tosiaan tärkeä. Edustaja Zyskowitz otti esiin viranomaisyhteistyön, ja tämä on semmoinen pulma, joka tuntuu olevan monella eri alalla, myös koulu-maailmassa. Tarkoituserä voi olla viranomaisilla hyvä, mutta tietoa ei voi välittää tai ei uskalleta välittää, kun laki on monitulkintainen ja pelätään, että rikotaan lakia, jos tietoja välitetään eteenpäin. Jos Kelan johto itse toivoo, että tällaisia työkaluja ja mahdollisuuksia annetaan, niin heitä on syytä kuunnella. Tämän tyyppisillä asioilla, vaikka ne olisivat Kelan maksamista korvauksista pieni, hyvinkin pieni marginaali — niin kuin ne todennäköisesti ovatkin, ihan tarkkaan emme tiedä — on kuitenkin vaikutusta verojen maksuhalukkuuteen, halukkuuteen tehdä töitä, ottaa töitä vastaan — tämäntyyppisiin asioihin.

Korruptiontorjunnasta ja harmaasta taloudesta on paljon puhuttu. Olemme varmasti sitä mieltä kaikki, että tiukkuutta siinä tarvitaan. Meillä on muuten olemassa hyvä sivusto, jonka nimi on Korruptiontorjunta.fi. Se ei liity tietysti tähän Kelan asiaan, mutta jos tämän tyyppistä toimintaa muuten havaitsee yhteiskunnassa, niin sinne voi nimettömästi tehdä ilmiäntöjä. Kannattaa tutustua — siis Korruptiontorjunta.fi.

Sitten tähän Zyskowitzin puheeseen viranomaisyhteistyön ikään kuin palomuuereista. Niitä on käytävä lävitse, että tietoa voidaan välittää, ja nyt sitten tekoäly tuo yhden keinon siihen, että kun sitä tietomassaa, datamassaa, on aivan valtava määrä, niin kukaan ei pysty manuaalisesti sitä kaikkea käymään lävitse. Tekoälyn avulla kun lähdetään ajamaan ristiin verottajan tietoa ja tulorekistereitä ynnä muita vastaavia tiedostoja, niin sieltä varmasti nousee poikkeamia, joista sitten manuaalisesti voidaan tehdä tarkempaa selvitystä ja katsoa, että mikäli siellä on väärinkäytöksiä, niin niihin sitten puututaan.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

**13.22 Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt, kun käsitellään Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutoksia ja tässä salissakin käydyssä keskustelussa on aika laajastikin Kelasta keskustelua käyty, en malta olla käyttämättä puheenvuoroa siitä, että tällä hetkellä, hyvinvointialueet kun tekevät omia sopeuttamisohjelmiaan, tämä hyvinvointialueilla tapahtuva palveluverkkojen karsiminen tulee johtamaan siihen, että esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen kustantamat kyyditykset takseilla tulevat nousemaan ihan toiseen ulottuvuuteen, jos näin voisi sanoa. Sen johdosta, niin kuin aiemmissa puheenvuoroissa tuotiin esille, Kelan roolia ja sijoittumista tulevaisuudessa tulisi kyllä katsoa erittäin tarkalleen. Nimittäin omaltakin hyvinvointialueeltani esimerkkinä palveluverkkoselvityksestä järjestämisjohtaja totesi — kun kysyin, olisiko palveluverkkoesitys samanlainen, jos hyvinvointialue vastaisi Kela-taksien kustannuksista — että vastaus on, että todennäköisesti ei. Ja jos tämä nyt tehdään joka hyvinvointialueella vastaavanlaisesti, niin voidaan vain laskea, että kustannukset kertaantuvat aika lailla. Voi sitten hyvästäkin syystä kysyä, tuleeko näistä säästöohjelmista loppujen lopuksi mitään säästöjä. — Kiitos.

## Punkt i protokollet PR 51/2024 rd

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

**13.23 Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Viime kaudella olin Kelan tilintarkastajana, niin sanottuna maallikotilintarkastajana, aivan samoin kuin olin myöskin täällä eduskunnan tilintarkastajien puheenjohtajana maallikkomielessä. Mutta nyt kannattaisi muistaa, mitä edustaja Nurminen ja edustaja Zyskowiec sanoivat tästä asiasta: En pidä ollenkaan järkevänä sitä, että esimerkiksi Kelasta otetaan pois nyt nämä maallikotilintarkastajat. Haluan verrata tätä viime kaudella olleeseen VTV:n asiaan. Kun asiaa käsiteltiin eduskunnan tilintarkastuksessa VTV:n osalta, ammattitilintarkastaja oli antanut aivan selkeän, hyväksyvän lausunnon, kaikki näytti hyvältä, mutta kun puheenjohtajana pyysinkin syvempää tilintarkastusta elikkä noin 20 000:ta euroa eduskunnan hallintojohtajalta syvempään tilintarkastukseen, silloin vasta löytyivät nämä epäkohdat. Elikkä jos olisi ollut pelkästään ammattitilintarkastus, niin kaikki olisi ollut ok, mutta kun maallikotilintarkastajat olivat myös paikalla, niin eipä ollut ok. Tällä perusteella näkisin erittäin tärkeänä, että myös Kelassa valtuutetut huomioisivat tämän asian ja jatkaisivat ainakin tämän kauden, ei pelkästään yhtä vuotta eteenpäin, niin sanottujen maallikotilintarkastajien läsnäoloa. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslag 1—17 i proposition RP 39/2024 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslagen avslutades. Ärendet slutbehandlat.